

Okrog nas

VARNOSTI NA BALKANU in sovjetskim spletkam okrog njega posveča svetovni tisk vedno več pozornosti, o njem kaj radi spregovore tudi državni pred svojimi parlamenti in na zborovanjih. Pri tem se ne gre za zgolj slučaj, temveč za upravičeno zanimanje, ki ga vzbujajo dogodki na tem delu sveta. Težnje Moskve, da bi si podredila balkanske države v celoti, so danes spoznali tudi oni redki posamezniki, ki so morda pred leti še verjeli v njeno »miroljubnost«. O tem jih niso prepričali samo dogodki, ki so najočeje povezani z našo domovino in kominformističnim pritiskom na naših mejah, temveč tudi odločni obrambni ukrepi, ki so se jih lotile same balkanske države. Le-te so začutile enak pritisk od istega sovražnika, zato so združile svoje sile na gospodarskem, kulturnem in vojaškem področju.

Plod tesnejših medsebojnih stikov Jugoslavije, Grčije in Turčije predstavlja tudi sedanjí OBISK TURŠKEGA ZUNANJEGA MINISTRA Fuada Köprülüja naši državi. Brazde, ki so jih zaurali medsebojni obiski predstavnikov oblasti, novinarjev in obeh armad, se bodo še poglobile. Turški visoki gost se bo s predstavniki našega zunanjega tajništva in maršalom Titom pomenil o vseh perečih vprašanjih, ki tarejo obe državi. Največ časa bodo posvetili obrambi Balkana in ohranitvi miru, razpravljali pa bodo tudi o gospodarski, kulturni in ostali izmenjavi med obema državama.

Ljudem za kominformističnimi mejami so ti obiski seve trn v peti. Prav močno bodo prizadeli tudi rimsko vlado in nenazadnje iredentistične kroge v Italiji in Trstu, ker se na Balkanu kuje prijateljstvo, ki ga tokrat ni »blagoslovila« italijska imperializem. Toda prav to bo dokaz, kakšnega mednarodnega pomena je zблиžanje Jugoslavije, Grčije in Turčije.

Politično življenje v Evropi se je močno razmahnilo. BRITANSKI PARLAMENT je pričel z rednimi sejami, te dni bodo spregovorili tudi FRANCOSKI POSLANCI. Prvi se bo ukvarjal s proračunskimi vprašanji, drugi pa bodo šele odločali o novi francoski vladi. POGAJANJA med predstavniki zahodnonemške vlade in socialdemokratske opozicije, ki naj bi zблиžala različni gledišči glede zahodnoevropske armade in splošnih pogodb z zahodnimi silami, so zamrli, ker nobena stran ne namerava popustiti. ITALIJANSKI PARLAMENT pa se prepira o novem volitvenem zakonu, oziroma o izpremembi starega zakona, s katerim bi si De Gasperijeva krščanska demokratska stranka hotela zagotoviti zmago na letošnjih parlamentarnih volitvah. Zaradi prepogostih demonstracij vlada v Rimu pravo obsesno stanje, parlament pa seje že nekaj dni vneprej.

Vroč dnevi se obetajo EGIPTU. Razmeroma miren razvoj po državnem udaru generala Nagiba v Egiptu je nenadoma pretrgala vest, da je vlada prepovedala delovanje vseh političnih strank za dobo treh let. Hkrati je zaprla večje število kominformistov in pristavev ostalih strank. Prve vesti tujih agencij so govorile tudi o državni zaroti, ki da jo je pripravljalo vodstvo stranke vaf, največje in doslej najbolj organizirane stranke v deželi. General Nagib je te vesti zaničal v oni obliki, kakor so bile dane v svet. Kljub temu pa razvoj dogodkov kaže, da se vafid in verjetno še katere od egiptovskih strank upirajo Nagibovemu »čiščenju« in strankah in vladnemu nadzorstvu nad njimi. Vladni predsednik bo moral ostreje nastopiti proti »saboterjem izvajanja revolucionarnega programa«, ki si ga je zadal od državnem udaru. Verjetno so pri »kovanju zarote« imele vmes svoje prste tudi tuje sile.

Sodeč po govorn, ki ga je imel GENERAL EISENHOWER ob svečanem ustoličenju za novega predsednika ZDA, se ameriška zunanja politika ne bo bistveno izpremenila. Med drugim se je zavezal za pomoč slabo razvitih dežel, za enotno

Evropo, za energične ukrepe OZN, ki jo sicer v celoti podpira, in za sistem regionalnih obrambnih paktov v okviru Združenih narodov. Vprašanje pa je, kako bo ameriško zunanje ministrstvo v praksi izvajalo ta osnovna načela. Prvi neuradni komentariji se nadejajo samo dobremu.

Da nevarnost pred organiziranim OZIVLJANJEM NACIZMA še ni minila, nam dokazujejo nedavne aretacije v britanskem zasedbenem delu Zahodne Nemčije. Po poročilu britanskega visokega komisarja so odkrili pravcato vodstvo organizacije, ki je hotela v celoti posnemati nekdanjo nacistično stranko. V ta namen so se njeni člani skušali vsidovati v manjših zahodnonemških strankah, da bi tam pričeli svoje podtalno delovanje. Zahodnonemška vlada sicer zmanjšuje pomen te vesti, verjetno bolj zaradi užaljenosti, kakor iz drugih razlogov. Britanske zasedbene oblasti so namreč pred njo prikrivale vsa poizvedovanja, pa tudi samo aretacijo glavnih organizatorjev.

Te dni so naši obalni organi zajeli SKUPINO ITALIJANSKIH RIBICEV, ki so protizakonito lovili v naših obalnih vodah. Ribiči so se izgovarjali na veliko bedo, ki jih sili, da love tudi v prepovedani coni, obenem pa tudi povedali, da se vlada na njih zahteva, naj podaljša pogodbo o ribarjenju v jugoslovanskih vodah, ne oziroma. Tudi ta dogodek znova dokazuje, da skuša rimska vlada na račun siromaštva vsiliti italijanskemu ljudstvu protijugoslovansko nastrojenje. Na vsak način želi prikazati svojim državljanom, da smo mi tisti, ki nočemo obnovitve pogodbe. Resnica pa je, da Italija ne plačati one razmeroma nizke cene, ki jo je naša vlada zahtevala za lov ob naši obali.

Okrajni sindikalni svet v Ptuj bo organiziral tečaj za ekonomsko vzgojo delavcev po programu, ki ga je izdelal Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Tečaj bo razdeljen na devet razredov. Vsak razred bi naj štel od 40 do 50 slušateljev. Skupno bi bilo zajetih do 450 slušateljev.

V vseh razredih se bo podajala enaka snov iz programa ekonomske vzgoje delavcev. Za kmetijske delavce (iz gospodarskih posestev in ekonomij) bo strnjen petdnevni tečaj, ki bo na ekonomiji v Statenbergu (Makolah).

Prvotno je bil predviden začetek tega tečaja za 24. januar 1953. Po prošnji prijavljenih slušateljev pa je tečaj preložen na 23. jan. 1953. Pričetek ostalih razredov tega tečaja je predviden za 1. februar.

V mestu Ptuj se organizirajo 4 razredi po strokah in to: za trgovske, obrtne, železničarje in ostale stroke delavcev. V Ormožu za vse stroke en razred, v Strnišču dva razreda za tovarno aluminija in Gradis. V Majšperku en razred za obe tovarni. Razred kmetijskih bodo vsi ostali razredi tečaja izven delovnega časa — v popoldanskih oziroma v večernih urah. Trajali bodo pet tednov. V ta tečaj se lahko prijavl vsak zaposleni delavec kakor tudi nižji administrativni kader v podjetjih.

VABILO

Sklicujem drugo redno sejo Ljudskega odbora mestne občine Ptuj za četrtek 29. jan. 1953 ob 15. uri v sejni dvorani. Na sejo so vabljeni tudi volivci s področja mesta Ptuj.

Predsednik:
Vogrinc Janko L. r.

LJUDSKA UNIVERZA

V ponedeljek 26. jan. ob 20. uri v dvorani OK ZKJ. Predavatelj tov. prof. Ivan Burger »O Nikoli Tesli«. — Vabljeni čimveč Ptujčanov.

Tudi Ptujčani so poslali pozdrave prvemu predsedniku republike

Ptuj, 14. jan. (LP). Snoči je bilo v Titovem domu v Ptuj veliko zborovanje v zvezi s sprejetjem novega ustavnega zakona in izvolitvijo tov. Tita za prvega predsednika FLRJ. Udeležili so se ga mladi in odrasli prebivalci Ptuja. Sodelovala je godba na pihala »Svobode«, ki je s himno »Hej Slovani« začela in s koračnico končala zborovanje. O pomenu novega ustavnega zakona in o pomenu izvolitve tov. Tita za prvega predsednika republike FLRJ sta govorila tov. Nuntič Stane, sekretar MK ZKS, in tov. Baškot Simon, podpolkovnik JLA. Z zborovanja je bila poslana tov. Titu v Beograd pozdravna brzojavka. Z burnim aplavzom in skandiranjem — Mi smo Titovi, Tito je naš — so zborovali dali duška svojemu navdušenju.

V uvodnem govoru je tov. Nuntič Stane med drugim dejal:

»Tov. Tito je na VI. kongresu KPJ v Zagrebu podal v svojem poročilu podrobno analizo našega dosedanjega razvoja na vseh popriških družbene dejavnosti v pozitivnem in negativnem smislu in nakazal perspektivo nadaljnjega razvoja. Kjer mora priti do izraza svobodna socialistična pobuda vseh delovnih ljudi.

To se pravi sistem samoupravljanja proizvajalcev, demokratično združenih na podlagi družbene lastnine do proizvodnih sredstev.

Te principe in smernice je uvaževal in sprejel novi ustavni zakon ter jih podrobno razčlenil v svojih družbeno-ekonomskih in političnih načelih.

Naš novi ustavni zakon je zgrajen predvsem na temeljih socializma z delavskim razredom na čelu. Vodilna vloga pri graditvi socializma pripada delavskemu razredu. Najširše poprišče delavkega kot proizvajalnega razreda stoji na principih družbenega samoupravljanja. Da pa bi moglo ustanove

družbenega samoupravljanja tudi dejansko odigrati vodilno vlogo socialistične pobude, zagotavlja novi ustavni zakon za vse državljane enake osebne pravice.

Ves poudarek je v našem ustavnem zakonu izražen v težnji po čim večji decentralizaciji izvršilnih funkcij.

V krepitve enotnosti oblasti delovnega ljudstva in enotnosti družbenega in političnega sistema uveljavlja novi ustavni zakon predvsem določila enotnosti družbenega in političnega sistema.

Ta enotnost družbenega in političnega sistema je izražena in poudarjena v enotnosti oblasti delovnega ljudstva v svoji ljudski skupščini, izvršilnih svetih in v ljudskih odborih ter v načelu, da delujejo vsi državni in družbeni organi samostojno in na podlagi ustave.

Tudi v novem ustavnem zakonu je poudarjena polna enakopravnost vseh jugoslovanskih narodov.

Velika novost in pridobitev novega ustavnega zakona pa je v tem, da Prezidijska ljudska skupščina FLRJ ne predstavlja več kolektivnega predstavnika države, temveč je personificiral to odgovorno funkcijo v osebi predsednika Zvezne republike, katerega izvoli iz svoje sredine Ljudska skupščina FLRJ.

Predsednik republike predstavlja po ustavnem zakonu Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo doma in v mednarodnih odnosih.

Predsednik republike je dalje istočasno predsednik Izvršnega sveta in vrhovni komandant oboroženih sil FLRJ.

Ljudska skupščina se je zavzela odgovornosti in dolžnosti, ki jih bo imel predsednik republike, zato je danes ob 12. uri poverila to težko in odgovorno mesto svojemu največjemu sinu in učitelju, našemu

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tovariš dr. Potrč med svojimi volivci

V nedeljo je bilo v Majšperku veliko zborovanje, katerega se je udeležil tudi poslanec Zvezne skupščine FLRJ tov. dr. Potrč. Pet sto volivcev, ki so se zbrali v lepo okrašen dvorani tovarne volnenih izdelkov, so navdušeno pozdravili prihod tov. Potrča, godba na pihala pa je zalgrala veselo koračnico. Zborovanje je pričel sekretar občinskega komiteja ZKS tov. Serdinšek Maksimiljan, nato pa je, toplo pozdravljen od navzočih spregovoril tov. Potrč, ki je v daljšem govoru prikazal sedanjí svetovni politični položaj ter vlogo Jugoslavije v mednarodnem sodelovanju za ohranitev miru. Pri tem je nakazal tudi agresivno politiko Sovjetske zveze in nje-

nih satelitov do Jugoslavije ter vzroke, ki so privedli Ruse in Stalina na takšno pot. Nadalje je tov. Potrč obširno govoril o preimenovanju KPJ v ZKJ ter Ljudsko fronto v Socialistično zvezo delovnega ljudstva in poudaril, da to preimenovanje ne smemo gledati kot zgolj spremembo imena, ampak da gre tu za bistveno spremembo, za novo vlogo Socialistične zveze delovnega ljudstva v svetu in doma.

Po govoru tov. Potrča so volivci postavljali tov. poslancu razna vprašanja lokalnega in splošno državnega značaja. Tov. Potrč se je delj časa zadržal v prisrčnem razgovoru med volivci.

V Gorišnici bomo zimski čas koristno izrabili

Gorišnica, 14. januarja (MR). Ako primerjamo napredek, pa naj si bo na ekonomskem, tehničnem, medicinskem, kulturno — prosvetnem ali političnem polju, moramo ugotoviti in priznati, da je tako velik, da mu človek, ki ne koraka z zares velikimi koraki, nitj slediti ne more.

Sedanja doba je zelo zahtevna, prav posebno za vaščana. Dnevi so prekratki za potrebno ekonomsko in duhovno izpolnitvev splošne izobrazbe. V poštev prihaja izključno le zimski čas, a še ta je nekaj pedit dolga.

Toda kako in kje naj išče vaščan duhovne hrane? Za meščane ni to nikak problem, vse izobrazbene možnosti ima takorekoč pri rokah. In vas? Danes tudi vas ni tako zapuščen, vsepovsod je opaziti razgibanost. Zakaj? Ker se je kmet otresel konzervativnosti, zadiljal je, hoče korakati s časom. Nemalo mu k temu pripomore Ljudska univerza.

Ze v preteklem letu so Goriščani, Forminčani, Moškanjčani, Zagajčani in drugi vaščani pridno prihajali k pestro izbranim predavanjem, ki so v mar-

sičem širila njihovo duhovno obzornost. Letos pa bodo, o tem smo prepričani, še z večjim veseljem in v večjem številu, posebno iz onih vasi, ki so bile ovirane zaradi vremenskih neprilic, prihajali zaenkrat vsako sredo ob 6. uri zvečer v nižjo gimnazijo, kajti predavanja so tako izbrana, da bo vsakdo občudoval, ako bi mu katera »ušla«. Uvodna predavanja nam bodo prikazala strahovit propad našega sadnega drevja, seznanila nas pa bodo tudi z nujno potrebnimi ukrepi za preporod ter dvig gospodarskega donosa naših sadovnjakov. O tem bo predaval tov. Ivan Geč, ki bo tudi praktično prikazal tozadevne prijeme.

Niž manj zanimiva in poučna predavanja vseh panog bodo sledila navedenim.

Vse v občino Gorišnica vključene vasi, naj se oklenejo Ljudske univerze, izkoristijo zimsko dobo, množične organizacije pa naj poskrbijo, da ne bo hiše, ki ne bi odposlala k predavanjem vsaj po enega poslušalca, ki bo vsekakor točno ob napovedani uri v šoli.

Kmetijski strokovnjaki pred predavanji po okraju

V soboto 17. januarja t. l. so se v Ptuj sestali kmetijski strokovnjaki z namenom, da se na podlagi dosedanjih izkušenj in ugotovitev na kmetijskem delovnem področju pomenijo o nalogah in perspektivah bodočega dela s pomočjo stotin in tisočev doma izdelanih kmetijskih strojev kakor tudi s pomočjo uvoženih. Pomenili so se tudi o izkušnjah in ugotovitvah strokovnjakov, ki so si tekom lanskega leta osebno ogledali zanimivosti s področja kmetijstva v inozemstvu.

V ospredju vseh aktualnih gospodarskih vprašanj tega sestanka je bila obnova vinogradov in sadovnjakov, ki so večinoma izčrpani in stari. Pri obnovi bo potrebna pomoč strojev, brez katerih si ni mogoče zamisljati uspešne obnove ogromnih vinogradniških kompleksov, ki so potrebni obnove. Govorili so tudi o sortah in podlagah, s katerimi imajo vinogradniki najboljše izkušnje in katere najbolj odgovarjajo tukajšnji zemlji in podnebnju.

Ameriški kapar, ki je uničil večino sadnega drevja, nemoteno opravlja svoje uničevalno delo, ker večina sadjarjev podcenjuje škodo, ki nastaja njegovemu in našemu gospodarstvu, zato pa se tudi dokaj neresno loteva zaščitnih sredstev in obnove sadovnjakov.

Društvo inženirjev in tehnikov se zaveda dolžnosti in odgovornosti v zvezi s tem stanjem kmetijstva, vinogradništva in sadjarstva, zato pa je tudi pripravljeno vložiti vse sile za pomoč ljudstva v borbi proti težkim posledicam zaostalega kmetijstva in uničujočih bolezni ter izčrpanosti. Za množično akcijo za izboljšanje stanja je potrebna zadostna poučenost o načinih dela, o sredstvih in pomoči

ljudske oblasti, zato se bodo kmetijski strokovnjaki na številnih kmetijskih posvetovanjih in predavanjih o vsem pomenili s kmetovalci, sadjarji in vinogradniki. S takimi sestanki bodo pričeli že prihodnji teden. Teoretično in praktično znanje kmetovalcev bodo izpolnili tekom celodnevne sestanka predavanja tudi s praktičnimi vajami. Pri tem računajo na znatno pomoč z orodjem in sadnimi škroplilnicami s strani sadnih odsekov kmetijskih zadrug.

Predavanja bodo v sledečih dneh za občinska področja: Cirkovci 30. I. 53 ob 9. uri, Cirkulane 29. I. 53. ob 9. uri, Desternek 26. I. ob 9. uri, Gorišnica 26. I. ob 9. uri, Grajena 31. I. ob 9. uri, Hajdina 31. I. ob 9. uri, Juršinci 2.II. ob 9. uri, Leskovec 29. I. ob 9. uri, Lovrenc 29. I. ob 9. uri, Makole 2. II. ob 9. uri, Majšperk 3. II. ob 9. uri, Markovci 3. II. ob 9. uri, Ormož 26. I. ob 9. uri, Podgorci 29. I. ob 9. uri, Polensak 2. II. ob 9. uri, Podlehnik 29. I. ob 9. uri, Ptuj — je že bilo, Rogoznica 27. I. ob 9. uri, Središče 27. I. ob 9. uri, Starše 28. I. ob 9. uri, Trnovska vas 28. I. ob 9. uri, Zavrč 29. I. ob 9. uri, Videm 5. II. ob 9. uri, Zetale 4. II. ob 9. uri.

Od sadjarskih in vinogradniških odsekov KZ je predvsem odvisno, kako bodo obiskana ta predavanja in kako doslednost bodo pokazali kmetovalci v borbi proti škodljivcem sadnega drevja in vinske trte. Društvo inženirjev in tehnikov želi, da bi KZ in občine sporočile, kaka predavanja želijo kmetovalci. Predloge sprejema predsednik društva inž. tov. Zorec Egon, Ptuj, OLO. D. V.

Potrošniški krediti za kmete

Kakor smo zvedeli, so v teku razgovori o tem, da bi mogli dobiti tudi kmetje potrošniške kredite za kupovanje industrijskega blaga in predmetov široke potrošnje. Odkar imamo namreč kreditiranje delavcev in uslužbencev (dobrega pol leta), je bilo ugotovljeno, da vpliva to kreditiranje zelo ugodno na normalni tok proizvodnje in denarnega obtoka; ne oziroma se na to, da si delavci in nameščenci s tem lažje kupijo stvari, ki več stanejo. Istočasno pa se je ugotovilo, da bi bilo prav, če bi omogočili take kredite tudi kmetom, kajti to bi poživilo trgovino med mestom in vasjo. Posebno še zaradi tega, ker je treba upoštevati sezonski značaj kmetijske proizvodnje.

Po doslej izdelanem predlogu bi potrošniške kredite lahko dobili člani kmečkih delovnih združenj in posamezni privatni kmetje. Z njim bi lahko kupovali vse industrijsko blago, razen izdelkov živilske industrije, tobaka in tobanih izdelkov ter mila in kaustične sode. Kredit z rokom dveh let bi se dajal za nakup gradbenega materiala (opeke, strešnikov, apna, gradbenega lesa in cementa) ter

nost dela in njen pomen ter vloga v družbenem gospodarstvu.

Tretji del zajema: Komericalno poslovanje podjetja — srce podjetja. Finančno poslovanje. Družbeni plan podjetja za leto 1953.

Predavali bodo člani OK ZK, strokovnjaki iz gospodarstva, Narodne banke, profesorji iz gimnazije in drugi.

Ker bodo predavanja zelo pestra, zanimiva in poučna za slehernega delavca, pozivamo vse delavce našega okraja, da se v čim večjem številu prijavijo v ta tečaj v svojih sindikalnih podružnicah. Obenem pa tudi obveščamo, da bodo za ta tečaj izšle posebne brošure, v katerih bo zajeta snov iz drugega in tretjega dela programa predavanj.

Iz pisarne OSS Ptuj

INŽ. HVAŠTJA JANEZ

Konjerejci, plemenilna sezona je pred nami!

Ko rastejo v okrilju splošnih kmetijskih združug potom rejnih odsekov **kmetijsko-gospodarske panoge** v novo življenje, je čas in to skrajni čas, da se tudi naša konjereja zdrži in zaživi.

Dovolj je znano, da je nekdašnji ptujski okraj v konjereji prednjačil; tako po konjih v številnem in kvalitetnem oziru, zlasti pa še v organizacijskem pogledu. Okoliša Ptuj in Ormož sta se ponašala z najboljšim in najštevilnejšim plemenskim materialom, z največjim številom registriranih rodovniških kobil, z najbolj močno konjerejsko organizacijo, z najboljšo urejenimi plemenilnimi postajami in z najbolj učinkovitimi javnimi nastopi. Vse to je raslo iz prirojen konjerejske zavesti, včasih tudi ob skromnih materialnih predpogojih. Kljub menjanju in nihanju trgovskih konjunktur je konjereja v ptujskem okraju predstavljala eno najvažnejših gospodarskih panog, po svoji organiziranosti pa kraj drugih živinorejskih panog zavzemala reprezentativno mesto.

Zelo zgrešena so bila naziranja, ki so se pojavila v povojnem obnavljanju in urejanju novodobnega gospodarstva, češ da bo ob čim širši uvedbi mehanizacije in motorizacije v kmetijstvu konj in s tem konjereja kot panoga nepotrebna. Ne smemo pozabiti, da je konj uporaben ne samo za kmetijsko poljsko delo v ravnini in prevoze na cestah, temveč da še vedno prime tudi tam, kjer motor ne more ne samo v specialno kmetijskih obratovanjih, temveč v najrazličnejših drugih delovnih popriščih. Nepogrešljiv bo ostal tudi v vojaških ozirih. Zato je konj tudi vedno bil in bo pomemben izvozni artikel. Jasno pa je, da sprememljive gospodarske razmere in potrebe narokujejo tudi odgovarjajočo prilagojen tip konja.

Ker je konj plemenita žival, zato tudi konjereja zahteva izdelanega reja s primernim znanjem, z razvito rejsko zavestjo, s srcem, ljubeznijo, ki seže tudi do kakšnega žrtvovanja.

Do tega pa nas more privesti samo čvrsta, demokratična delovna organizacija.

V Gorišnici smo ustanovili šahovsko društvo

Gorišnica, 19. jan. (Tov). Po raznih drugih problemih smo rešili tudi problem ustanovitve šahovske sekcije, ki smo jo ustanovili pod okriljem SKUD. Enkrat je tako že obstajala, le da je žal prenehala z delom. Nekaj izkušenih šahistov že torej imamo. Mesto nesmiselnega posedanja po gostilnah, zapravljanja s kartanjem itd. smo si našli koristno zaposlitev in razvedrilo za prosti čas. Šahovska sekcija, ki zajema 17 članov, ne bo ostala brez uspehov. Organiziranje te sekcije se je lotil tov. Nasko Franc in je s tem tudi uspel. Upamo, da se bo naša

dragemu in izkušenemu tovarišu maršalu Titu. — (Aplavz, skandiranje.)

S tem dejanjem so se spontano narodni Jugoslovci oddolžili enemu največjih svojih sinov, človeku, ki je v preizkušnjosti vodil zmagovalno ljudske množice skozi težko in krvavo, 4 leta trajajočo borbo. Z zmagovalnimi in s slavo ovenčanimi prapori je pripeljal svoj narod v novo življenje, življenje enakopravnosti in resnične socialistične demokracije.

Istovrstno pa je izvolitev maršala Tita za prvega predsednika nove močne Jugoslavije najtrdnjše porok, da se bodo uresničili cilji, katere je naš narod v svojih najtežjih časih težke revolucije s krvjo zapisal na boljših širom naše lepote domovine.

Verno smo prepričani, da nas bo uspešno vodil po začetni poti do končnega cilja izgradnje socializma skozi neustrašljivo borbo proti vsem domačim in tujim reakcionarnim silam, proti poskusom miniranja naše enotnosti po Vatikanu, kakor tudi po istosmiselnih metodah informbirovskega centra.

Naj želi naš prvi predsednik FLRJ maršal Josip Broz-Tito!

O velikem zgodovinskem pomenu sprejetja novega ustavnega zakona in o izvolitvi tov. Tita za predsednika republike Jugoslavije je govoril tudi podpolkovnik JLA tov. Baškot, ki je sporočil zborovalcem obljubo pripadnikov ptujске garnizije JLA. tov. Titu, da bodo izpopolnjevali in utrjevali svoje borbene izkušnje in sposobnosti, da bodo lahko na morebitni poziv svojega Vrhovnega koman-

Momentalno ni najvažnejša oblika te organizacije kot taka, ker jo bo delo samo v bodočnosti dokončno razvilo in oblikovalo.

V sestavu živinorejskih odsekov pri splošnih kmetijskih združugah naj se osnujejo konjerejske edince, kjerkoli je količika možnosti za dvig rejskega interesa.

V okviru Okrajne združuge zveze se bo moral formirati neki skupni okrajni konjerejski forum, ki bo moral nuditi tem edincem vsestransko oporo:

1. moralno — z ideološko organizacijsko vzgojo, dviganjem zavesti;

2. strokovno — s poukom o vseh stvareh, ki to panogo zadevajo, z uvedbo enotne notranje organizacijske prakse, rodovniškarstva itd.;

3. materialno — z dobavo primernih plemenjakov, z organizacijo plemenskih postaj, s preskrbo krepkih krmil itd.

Prav konjerejska organizacija bo ona, ki bo morala sama odločati o potrebah, ki jih bo narokoval napredek te panoge. V skladu s splošnimi strokovno-gospodarskimi smotri bo moralna demokratična rejska volja zaživeti v vseh akcijah, tako zlasti v osnovnih kot je n. pr. urejanje plemenskih postaj in

slučno. Konjerejska organizacija bo izbrala najboljše rejce za oskrbovanje žrebcev — plemenjakov, uredila z merodajno oblastveno ustanovo vse potrebne pravilne formalne odnose, priskrbel strokovno in materialno pomoč. Ta organizacija bo sama nadzorovala pravilno izkoriščanje plemenjakov, kontrolirala plemenilne uspehe itd.

Centralistično-birokratsko vodenje po okorelih neživiljenjskih formulah nujno duši razvoj in napredek vsake panoge, zlasti pa še konjereje. Brez živga, ljubezni polnega rejskega udejstvovanja, brez rejske samoiniciativnosti, brez demokratične delovne sprostosti na sami vasi ne more biti vidnega napredka.

Vem, da še vedno tli kljub raznim gospodarskim težavam, v naših konjerejskih dovolj rejskega in organizatorskega veselja. Ko se sedaj ustanavljajo živinorejski odseki, je prilika in čas, da konjereji med prvimi stopijo na plan, sprejmejo ponujano pomoč in primejo za delo! Organizacija pa bo toliko čvrstejša, kolikor bolj izdelana, in toliko veljavnejša, kolikor jo bodo izdelali sami.

Pohitimo, plemenilna sezona je pred nami!

Stanovanje in hrana za 2 osebi za 19 dni v Pobrežju 11.779 dinarjev

Videm, 19. januarja (LP). Ze dolgo ni bilo takega zanimanja za civilno pravdo kot je sedaj za pravdo med Marijo Pernek posestnico iz Pobrežja št. 145, in med Edvardom Heričem ter njegovo ženo iz Ljubljane. Spor izvira iz časa snemanja filma »Svet na Kajžarju«, ko je bilo med drugim tudi tehnično osebje navezano na življenjske razmere na vasi.

Pernekova namreč toži filmskega tehnika Edvarda Heriča in njegovo ženo za 11.779 din za 19-dnevno stanovanje in hrano. V tožbi, ki jo je vložila pri ljubljanskem okrajnem sodišču po svojem zastopniku, zahteva Pernekova od Heričevih plačilo 7895 din za razna živila, 1000 din za postrežbo in bedenje

ponoči, 1900 din za 19-dnevno stanovanje, 800 din za vožnjo v Ljubljano in še dva manjša zneska.

Iz dosedanjih zaslišanj Heričevih in nekaterih prič izhaja da sta Heričeva stanovala pri Pernekovi 19 dni v kašči s skromno posteljo (slamnjaka s kožnim ličjem) in se pri njej večino dni — včasih skromno včasih boljše — tudi hranila Heričeva zatrjuje, da sta plačala Pernekovi 7200 din, ne glede na to pa zahteva Pernekova še 8279 din in seveda tudi poravnava pravnih stroškov

Do kakšnih prejemkov imajo pravico delavci in uslužbenci, kadar niso na delu

V 27. številki zveznega Uradnega lista z dne 14. maja lani je izšla uredba o prejemkih delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, kadar niso na delu. Ta uredba je določila njihove prejemke, kadar so na vojaških vajah, med opravljanjem službe protiletalske in požarne zaščite, med opravljanjem javnih družbenih funkcij ter obveznosti in končno med odstranitvijo z dela zaradi pripora preiskovalnega zapora ali suspenze. Kakor znano, je pripadala po šestem členu te uredbe delavcem in uslužbencem, kadar so v priporu ali v preiskovalnem zaporu ali kadar so suspendirani, ena tretjina njihovih prejemkov, oziroma če vzdržujejo družino, polovica teh prejemkov.

Ta določba je sedaj bistveno spremenjena, in sicer z uredbo o spremembah in dopolnitvah zgoraj omenjene uredbe iz lanskega leta. (Izšla je v drugi številki zveznega Uradnega lista z dne 12. januarja letos).

Ta nova uredba pravi naslednje:

»Delavec oziroma uslužbenec gospodarske organizacije, ki je suspendiran zaradi tega, ker je v priporu ali preiskovalnem zaporu zaradi kaznivga dejanja, za katero je predpisana kazen stroga zopora ali kakšna hujša kazen, oziroma zaradi tega, ker je zoper njega uveden kazenski postopek zaradi takega dejanja, nima pravice do zaslužka. Če je imel delavec oziroma uslužbenec ob suspenzi pravico do otroškega dodatka, se izplačuje ta dodatek še naprej ves čas, dokler je v priporu ali preiskovalnem zaporu oziroma dokler se ne izda pravomočna sodba.«

Posebno je važen drugi odstavek prvega člena nove uredbe, ki govori o otroških dodatkih po pravomočni obsodbi. Ta se glasi:

»Otroški dodatek se izplačuje še naprej drugemu od staršev ali skrbniku tudi po pravomočni obsodbi, če se ta zaposli in sicer ne glede na njegovo delovno dobo. Dodatek se mu izplačuje tudi, če ni zaposlen, pač pa se je prijavil posredovalnici za delo in se od tedaj naprej redno zglasa ves čas, dokler mu posredovalnica, ali dokler si sam ne najde zaposlitve.«

MLADINA IZ KICARJA NA DELU

Kicar, dne 18. jan. 1953. Mladinska organizacija v Kicarju je tudi v novem letu 1953 resno pričela z delom.

V letošnjem letu smo se že dvakrat sestali. Na dnevnem redu naših sestankov smo imeli sprejem v članstvo LMS, ter sprejeli 17 mladincev in mladink, ki so obljubili, da bodo redno obiskovali naše sestanke in izvrševali vse naloge mladinske organizacije. Vsem članom LMS smo preskrbeli in razdelili tudi članske mladinske izkaznice. Naša organizacija šteje sedaj 31 mladincev in mladink. Zadali smo si pa še naloge, da bomo sprejeli v naše vrste vse poštene mladince in mladinke iz naše vasi, ki so še danes izven mladinske organizacije. Pogovorili smo se tudi, da bomo na prihodnjem sestanku ustanovili mladinski pevski zbor in da se na željo vse mladine naučimo v najkrajšem času tudi eno igro. O našem nadaljnjem delu bomo še poročali. Stebih Slavica

POPRAVEK

V šte. 3-53 je pomotoma v rubriki »Praktični nasveti« navedeno ime Kukovec Alojz namesto Kukovec Ludvik iz Lešnice.

Obveščamo vse kino-obiskovalce, da si lahko rezervirajo vstopnice vsak dan od 8 do 10 ure in uro in pol pred pričetkom vsake predstave.

Uprava mestnega kina, Ptuj

Kako je potekel gasilski občni zbor Markovci-Nova vas

Markovci, 18. jan. (TOV). Večina članov in članic PGD Markovci-Nova vas je prišla danes na redni letni občni zbor, prišlo pa je tudi nekaj povabljenih gostov.

Tega občnega zbora ne bi mogli prištevati med tiste uspele občne zbore PGD, ki so že bili tukaj, ker mu ni uspelo dati obračuna, ki bi pokazal vsem navzočim vse pridobitve tekom minulega leta, pa tudi tiste slabosti, ki so bile odpravljene ter naloge, ki čakajo PGB v novem letu. Suhoparna poročila niso zadovoljila. Nasprotja med poveljnikom in članom, ki so kazala na nepravilnosti, ne zagotavljajo, da se bodo nepravilnosti odpravile. Pomanjkanje parlamentarne discipline je omogočalo, da se je vse vprek govorilo. Slišale so se samo trditve, ni pa bilo dovolj utemeljevanj koristnih predlogov. Pokazalo se je tudi, da sta si v nasprotju četi Markovci in Nova vas, ki sta skupno vklju-

čeni v PGD Nova vas, kar je privedlo do razcepitve. Koristen tudi ni nered v blagajniškem poslovanju in gospodarjenju z orodjem. Do občnega zbora niso razčistili stanja blagajne.

Odločno besedo so rekli gasilci o gasilskima podčastnikoma Horvat Francu iz Nove vasi in Cimermanu Jožetu iz Markovci, ki sta se osramotila največ ob lanskem republiškem gasilskem festivalu v Ljubljani s tem, da sta v Akademskem kolegiju, kjer sta prenočevala, študentu Francu Banovcu odnesla gojarce v vrednosti 8000 din. Zahtevali so, da se ju izključi iz društva in da se ju primerno tudi sodno kaznuje.

Samostojnima društvoma Markovci in Nova vas želimo v novem delovnem letu mnogo uspehov in sem prepričan, da bosta imeli odlično pripravljena občna zbora v dokaz, da so ti lahko boljši kot je bil ta zadnji skupni.

Tečaj RK bi lahko obiskovala tudi dekleta ki jim to ni obveznost!

Ptuj, 19. januarja (LP). Po dobljenih podatkih je bil lanski december mesec uspešnega zdravstvenozdravstvenega dela. V 33 tečajih je poslušalo dokaj zanimiva predavanja do 1200 deklet o higieni, epidemiologiji ter borbi proti nalezljivim boleznim, o higieni nosečnic, negi in prehrani otrok, o prvi pomoči, PAZ, slovensčini in državnoznanstvu. Nad 900 tečajnic si je nabavilo za tečaj pripravljene Priročnike.

Več zanimanja kot prvi mesec so pokazali predstavniki množičnih organizacij za tečaje v decembru, zato so tudi redneje obiskovali tečaje in se zanimali za njih delo in napredek. Z upravitelji tečajev so se posvetovali o problemu nepismenih deklet, ki teže sledijo predavanjem kot pismena dekleta. Nepismenim dekletom mnogo ne koristijo Priročniki, zato jih tudi ne kupujejo. Teh sicer ni veliko število, so pa. Največ teh je doma iz oddaljenih naselij, kar je vplivalo tudi

na njihovo obiskovanje osnovnošolskega pouka.

Med tečaje, ki dosegajo uspehe preko programa, spada tečaj Središča, žigar tečajnice pripravljajo kulturno prireditve. Dobiček prireditve bodo porabile za zdravstveno ekskurzijo. V Ormožu bo v zvezi s tem tečajem tudi tečaj za pripravo hrane za dojenčke.

V zvezi s temi tečaji pa je treba izreči pohvalo glede deklet ki prihajajo na ta predavanja, čeprav po svoji starosti k temu niso zakonito obvezna, kritiko pa glede deklet, ki izostajajo od predavanj iz neopravičljivih razlogov.

Množične organizacije so že v začetku tečaja premalo agitirale med svojimi članicami, da bi jih čimveč obiskovalo tečaj RK skupno z dekleti, ki obvezno obiskujejo predavanja. To bi pripomoglo, da bi v večini hiš na vseh čutili koristni vpliv zdravstvenih predavanj in bi se marsikaj, zlasti pri otrokih, po zaslugi teh tečajev obrnilo na boljše. Na ta način bi bila vsa sredstva, ki so potrebna za take tečaje, res nad 100% izrabljena v ljudsko korist in zdravstveni nivo na vaseh bi se znatno dvignil. To še sicer ni zamujeno. Dokler počiva delo na polju, bo lahko marsikatera mati napotila svojo hčerko v tečaj: »Pojdi in se nauči, kar boš rabila v življenju in za kar nimaš doma prilike!«

Zivinorejske izkušnje

Kuga perutnine

Kuga perutnine je po svojih znakih silna koleri in je kakor ta skrajno nevarna. Bistvo okužila perutninske kuge še ni dovolj pojasnjeno. Je pa gotovo, da se to okužilo nahaja v krvi, blatu in nosnem glemu bolnih živali. Kuga v nekoliko dneh lahko uniči vso perutnino daleč naokoli.

Okužilo se prenaša z blatom in nosnim glemom, dalje po krvi in drobju poginulih ali nujno zaklanih živali.

Znak i, s katerimi se javlja perutninska kuga, so predvsem onemoglost in pobitost; obolela perutnina je kakor zaspana in čisto ji odrevenijo razni deli telesa, sedi razceperjena in navadno spi. Zelo pogosto opazujemo tudi otek in močno rdečo barvo na očesni veznici in na trepalnicah. Bolna perutnina pogine navadno v 2-4 dneh po okuženju.

Ta kuga nastopa navadno pri kokoših, redkeje pri purah in fazanih, dočim napada kole-ra vso perutnino, posebno gos, race in golobe. Driske pri kugi ni.

Kakor kolera, tako je tudi kuga uvrščena v zakon o živalskih kugah.

nitev, če bi občinski LO imeli za take svečanosti svoj reprezentančni fond! Ali ne bi bilo primerno, če bi n. pr. predsednik občine, ko sklene zakonsko zvezo, povabil novoporočenca na malo zakusko in kozarec vina ali likerja? Vedeti namreč moramo, da se večina mladih ljudi poroči cerkveno le zaradi tistega zunanjega videza svečanosti in ne zato, ker so vneti pristaši vere ali klera.

Prepričan sem, da se da glede navedenega mnogo napraviti.

-lo

Malomarnost ali podcenjevanje?

Tovariš urednik!

V naših časopisih, pa tudi na raznih političnih in oblastvenih forumih je bilo že mnogo govora o tem, naj bodo občinski ljudski odbori bolj pozorni glede državne ali kakor pravimo civilne poroke. Gre za to, da bodo prostori, t. j. poročne dvorane urejene tako kot se spodobi in da bodo odgovorni funkcionarji — predsedniki občin in matičarji gledali na poroko kot na posebno svečanost za zaročenca.

Kljub temu pa imamo primer — in na žalost teh ni malo — da odgovorni funkcionarji gledajo na državno poroko kot zgolj na formalno stvar, brez katere ne gre, ker pač tako mora biti in ker je tako predpisano. Nedavno sem bil sam priča takega primera, kjer se je jasno videlo, da gre za malo-

marnost ali še več — za podcenjevanje državne poroke.

Smatram, da je sedaj že čas, da bi tudi temu vprašanju posvetili več pozornosti in prenehali s takim nečloveškim in nekulturnim odnosom do državne poroke. To tem bolj, ker je vsa naša politično ideološka borba usmerjena v to, da odtrgamo delovne ljudi od starih mističnih navad, ki jim jih vsiljuje kler.

Ali ni to velik dogodek za mladega človeka, ko stopi v zakon, v novo življenje? Cerkevni duhovi znajo s svojimi pridigami in ceremonijami vzbuditi pri zaročencih tisto svečanost, ki jim v srečnem zakonu ostane za vedno v spominu, naši ljudje pa tega ne vidijo ali nečesto videti in ne znajo vzbuditi. Mislim, da ne bi bilo slabo in napačno, za običino pa niti ne tolika obreme-

Ljudska univerza v Ptuj

Ptuj v srednjem veku

S ciklusom predavanj o zgodovini Ptuj želi Ljudska univerza v Ptuj podrobno seznaniti slušatelje s preteklostjo našega mesta, ki je znano ne samo pri nas, temveč tudi v tujini zaradi svoje pestre in razgibane preteklosti, katere priče so nam številni spomeniki iz raznih zgodovinskih obdobj.

V lanskem letu so se poslušalci seznanili s kulturnozgodovinskimi spomeniki, ki so danes v celoti zaščiteni na osnovi Zakona o spomeniškem varstvu, v zadnjem predavanju smo se seznanili z njegovo preteklostjo v srednjem veku, medtem ko bo prihodnji mesec sledil oris dogodkov v novem veku, vključno njegove renesančne in baročne spomenike.

S kratkim pregledom predavanja naj se bežno seznanijo tisti, ki se ga niso udeležili, pa jih vendar zanima zgodovina domačega kraja.

Geografski čimbelji so ustvarili take pogoje, da je Ptuj obstajal kot močnejša naselbina že v prazgodovinski dobi, o kateri nam pripovedujejo številne in bogate izkopanine v okolici Hajdine. Tam je bilo že v tisočletju pred našim štetjem staro ilirsko naselje, deloma pa tudi na grajskem hribu. Prava zgodovina je začela za Ptuj v času prihoda Rimljanov, ko je nastalo močno legijsko taborišče. Svoj vzpon je rimski Petovio, katerega ime pa je starejše, prazgodovinsko, doživel v 2. in 3. stoletju pred n. e. Toda že ob koncu 4. stoletja je postal plen barbarskih ljudstev, ki so drvela mimo njega in preko njega ter ga docela porušila. — Srednjeveški Ptuj se je po prihod naših prednikov Slovencev, katerih sledove imamo v bogatem grobišču na ptujskem gradu, razvil na mestu porušene rimske naselbine. Mogel pa si je gotovo kmalu opomoči, saj ga že omenjajo listine iz 9. stol. kot civitas-mesto. Prav v tem stoletju so na-

stajali njegovi prvotni obrisi. Razvil se je ob Dravi, s katero vzporedno je tekla Dravska ulica in na višji terasi z njo vzporedno tekoča današnja Prešernova ulica. Pri vseh srednjeveških mestih je strogo odločen prostor, na katerih so se razvijala in tak primer je bil tudi srednjeveški Ptuj. Po vsej verjetnosti je takrat obstajala na grajskem hribu tudi lesena utrdba kot sedež lastnikov Ptujja in vse njegove obsežne okolice — škofov iz Salzburga, ki so prišli v naše kraje v prvi vrsti kot pomembni slovenskega ljudstva. Minila je doba svobode — pisanja lastne usode, katero je odsljed Slovencev narekovala grabežljiva nemška fevdalna gospoda, med njo tudi močno duhovno plemstvo, ki je bila predstavnik Cerkve, ki je bila najmočnejša opora fevdalizma in zagovornik fevdalnega položajstva. Cerkve takrat ni bila za Slovence več nosilka višje kulture nad stari poganstvom, temveč je postajala orodje za utrjevanje tuje fevdalne oblasti.

V 10. stoletju so v času svojih plenjenj in požigov udarili na Ptuj nomadski Madžari, ki so ga do kraja uničili in tudi porušili utrdbo na grajskem hribu. Vse omenjeno in 11. stoletje ne govori iz skromnih zgodovinskih virov o drugem, kakor o rušenju in uničevanju. — V času nastajanja meje med ustanovljeno obmejno marko Veliko Karantanijo in Madžari je igral Ptuj važno vlogo kot središče spodnjega dela Velike Karantanije, ki je dobil samostojno ime Ptujška marka. Posebnih sprememb Ptuj v 12. stoletju ni doživel. Iz zgodovinskih virov izvemo, da so se v tem času utrdili v Ptuj tkz. Ptujski gospodje, ki so postali ministeriji salzburskih škofov. Njihov rod je bil močan in posamezne člane tega plemiškega rodu srečamo pri političnih dogajanjih skozi stoletja vse do leta 1438.

ko je s smrtjo zadnjega Friderika Ptujškega, čigar nagrobnik stoji ob vходу v grajsko stavbo v Ptuj, izumrlo plemstvo, ki je v 13. stoletju posedovalo tudi grad Borl. — Tem bolj je bilo izpolnjeno z najrazličnejšimi spori in boji 13. stoletje. Takrat se je vnel prepri med salzburskim škofom Eberhardom in zadnjim Babenberžanom. Po smrti obeh so se nadaljevali boji za babenberško posest. Posledica medsebojnih preprirov je bil prihod Madžarov in njihovega kralja Bele IV., ki si je v Ptuj ustvaril svojo rezidenco. Za posest se je istočasno potegoval tudi češki kralj Otokar Přemislvič, ki jo je za nekaj časa, dokler je še v Nemčiji trajalo obdobje »interregnuma«, tudi pridobil. Toda izvolitev Rudolfa Habsburškega je kmalu prinesla s seboj utrjevanje habsburške oblasti v naših krajih in Otokar se je moral še pred bitko pri Suih Krutih odstraniti in umakniti preko Donave. Zvesti hlapci Habsburžanov so takoj postali salzburski gospodje, katerim je cesar zato potrdil njihove pravice in posest v tako imenovani Štajerski.

Ptuj je zdaj, po utrditvi Habsburžanov končno zaživel v miru, zato je začel lepo napredovati. Posebno je napredovala trgovina, ki se je odvijala preko naših krajev iz Madžarske v Italijo. Vse 14. stoletje je lepo prosperiral in leta 1376 nastalo ptujsko mestno pravo je s svojimi 196. členi veren odraz gospodarskih in socialnih prilik srednjeveškega Ptujja. V tem stoletju nam je znan v Ptuj napad kobilic, ki so povzročile hudo lakoto, razsajanje kuge in kolere. Na koncu pa so še udarili v mesto prvič v zgodovini Turki, ki so ga požgali in oplenili.

Zgradbe so sicer na ta način propadle, toda prvotni tloris se je ohranil preko 15. stoletja, ko je izumrl rod Ptujskih gospodov in ko so končno prevzeli tudi ptujski grad Habsburžani iz rok salzburskih škofov v večstoletno posest, v novi vek, ki je povelil Ptujju obrambno vlogo v boju proti turški volesili.

To je oris politične zgodovine srednjeveškega Ptujja. Kulturna zgodovina pa nas vodi mimo nekaterih monumentalnih spomenikov, romanskih in gotičnih, ki nam posebno v svoji notranjosti razkazujejo vse razkošje in bogastvo visoke srednjeveške umetnosti. To so ptujске cerkve in samostan Dominikancev — stavbe, na katerih se je izkjučno uveljavljala arhitektura, pa tudi likovna umetnost v času, ko je imela Cerkve oblast nad človekovim duhovnim in tudi posvetnim življenjem. Umetnostno zgodovinsko pomembne cerkve niso odraz vdanosti in pobožnosti ljudstva, pač pa so ti spomeniki tesno povezani z našo slovensko zemljo, na kateri so zrasli; povezani pa so tudi z našim ljudstvom, ki jih je gradilo s svojimi rokami in svojimi žulji, ko je moralo opravljati posvetnemu in duhovnemu gospodu tlako in mu dajati težko pritržano desetino.

Tako bodo ti objekti spomeniki preteklosti v pravem pomenu besede, obenem pa bomo v njih iskali lepoto in skladnost srednjeveških umetnostnih stvaritev človekovega duha. —s.

Prvi film v Sobotincih

Propagandna ekipa tovarne kemičnih izdelkov »Zorka« v Sabcu je obiskala tudi Sobotince. V poučnem predavanju je kmetijski strokovnjak pojasnil namen njihove poti, vlogo njihove kemične tovarne v proizvodnji zaščitnih sredstev za kulturno rastlinstvo in pomen, ki ga ima uporaba le-teh v našem gospodarstvu. Modernega kmetijstva brez fitopatologije ni. Samo kapar, ki je samo v Slove-niji napravil milijardo škodo, je najresnejši opomin, da se moramo posluževati zaščitnih sredstev, ki nam jih nudijo sedaj že domače tovarne, če hočemo rešiti sadjarstvo pred uničenjem. Neverjetno mnogo škodljivcev ogroža žito — naš vsakdanji kruh — in nobenih težav ne predstavlja več njihovo zatiranje, odkar imamo izdelke »Zorka«.

Po predavanju so nam predvajali film o modernem obdelovanju zemlje, kjer mehanizirano poljedelstvo z manj delovne sile daje več kruha. To je možno samo v velikih obratih, kjer pride stroj do polne veljave.

Ameriški film »Zemlja in ljudje«, ki je sledil, pa kaže, kako daleč so pred nami ameriški kmetje. In zakaj? Nenehno je njihov duh ustvarjal, ko smo se mi držali same tradicije svojih očetov in hočemo še danes tako. Borba s prirodo je prisilila Amerikanca, da je skonstruiral svojega pomočnika — poljedeljski stroj in ga izpopolnil tako, da danes obdelujeta 100 ha zemlje dva človeka, pri nas pa 53.

Ko gledaš ta film, imaš neprijeten občutek, da smo mi proti temu pravi branjevec, vendar se ti nekeje le budi prijetna zavest, da smo tudi mi že krenili na to pot in da je ta pot prava. Amerikanci so vzgojili govedo brez rogov, kmetijstvo je na tekočem traku in kaže, da ne more kmetovati več oni, ki ni za nobeno drugo rabo, kakor je bila včasih navada pri nas.

Za naše prilike pravo čudo pa je vsekakor stroj, ki trga koruzo, jo kožuha in spravlja na kamion. Človeku zastaja diha, ko gleda to in pozabi, da je film. Nekateri majoje z glavami, če je le to res. Pa še kako je res! Tako zelo, da je ameriška koruza pri nas cenejša kakor naša, ker so naši proizvodni stroški daleč previsoki.

Škoda, da teh stvari ni videlo več ljudi, ker je prišlo vse tako iznenada, da se mnogi niso mogli odtrgati od peči. Morda pa bi naši kinematografi uvrstili kdaj pa kdaj v tednik take poučne filme?

DEKLETA SE NAJBOLJ ZANIMAJO ZA DELO RK

Videm, 17. januarja (LP). V četrtek, 15. januarja t.l., je bila v šoli redna seja občinskega odbora RK, na kateri so prediskutirali predloge in sklepe plenuma RK v Ptuj z dne 13. t.m. Do 15. februarja t.l. bodo imeli občni zbor RK, predhodno pa bodo imeli seštanke vseh odborov RK ter izvolili nove vaške odbore. Noizvoljeni odbor čakajo težke naloge, če hočejo, da bi bilo delo RK čim uspešnejše.

Na seji je bilo poudarjeno, da je zlasti med dekletimi zanimanje za organizacijo RK. Sestindeset novovpisanih članic na občinskem področju je tudi plačala članarino.

V diskusiji so se obravnavali vprašanja iz zdravstvenozgodovinskega tečaja RK, ki bo znatno obogatil misli in izkušnje deklet.

Nekaj besed o problemih izobraževalnega dela v ptujskem okraju

Glede na enega najvažnejših predpogojev socializma, na visoko patriotsko, družbeno-politično, delovno in splošno kulturno zavest, ki jo bo moral imeti vsak član socialistične družbe, da se bo ta lahko tako imenovala, v gotovih obdobjih ni odveč ugotoviti stanja našega prizadevanja k navedenemu cilju. Problem izobraževalnega dela v ptujskem okraju, kot druge v predelu slovenskega severa in vzhoda, imajo po drugi svetovni vojni svoje specifičnosti, kot so jih zapustile okupatorjeve šole, v kolikor gre za generacijo, ki jih je v teh letih obiskovala ter na druge, ki so prav tako posledica naše nedavne narodne preteklosti. V kolikor gre za to drugo skupino, obravnavanje problema v primeri s prvo lahko zanemarimo, ker ta zahteva toliko večje pozornosti. Ta skupina — to so naši mladi ljudje —, generacija, ki se pripravljajo na prevzem vseh mogočih dolžnosti v našem narodnem življenju od proizvodnje in obrambe domovine do dela v kulturnih in drugih ustanovah. In če stvar motrimo od tega vidika, nam je toliko jasnejše, da v tej stvari ne more in ne sme biti zanemarjanja.

Široko izobraževalno delo med množicami je, kot znano, poverjeno Ljudski prosveti in njenim organizacijam, izobraževalnim, kulturnim in sindikalnim društvom, poleg tega pa se izvaja še po raznih strokovnih in drugih društvih (Rdeči križ, kmetijske zadruge, Ljudska tehnika in včasih še odbor OF in ljudski odbor). Glede na vse to bi pričakovali, da je izobraževalno delo v polnem teku, saj je v okraju vrsta ljudskoprosvetnih društev in odborov RK, nekaj društev Ljudske tehnike ter vrsta kmetijskih zadruge itd. Seveda je treba upoštevati, da se večji del teh organizacij, v kolikor se z izobraževalnim delom ukvarja, v glavnem omejuje le na svojo ozko strokovnost, kar je sicer v načelu pravilno in v kolikor ne zapada v tem delu preveliki ožini in ne sprejema v svoj delovni program najelemarnejših tem splošne politične in kulturne razgledanosti. Vendar je glavno izobraževalno delo, torej naloga dati širšim množicam višjo splošno izobrazbo, prepuščena posebnim odsekom ljudsko-prosvetnih društev — ljudskim univerzam oziroma

njihovim odborom, ki jih je v okraju 16. Ti odbori so po lanskoletni začetni aktivnosti letos z delom precej popustili ter izgleda, kakor da bi jih mrtvilo predvsem pojavljanje drugih organizacij na vsem kulturno-prosvetnem področju. Tako je prišlo v nekaterih krajih do zastojanja v delu ljudske univerze, čeprav je, kot že rečeno, tu delovno področje zelo jasno razdeljeno: strokovno izobraževalno delo po »strokovnih« organizacijah (če jih lahko tako imenujemo) in dvig splošne izobrazbe pa po ljudski univerzi.

Takšno stanje v splošno izobraževalnem delu v okraju terja seveda neke rešitve: številni odbori ljudskih univerz zaradi svoje številnosti in malih delovnih možnosti iz različnih razlogov odjemajo ptujski centralni ljudski univerzi temeljitejši vpogled v delo ter ji skoraj onemogočajo, da bi jim nudila več pomoči. Iz navedenega nastaja vprašanje, ali so res vsi ti odbori ljudskih univerz še na mestu in ali bi ne bilo za splošno izobraževalno delo koristneje, obdržati ljudske univerze samo v Ptuj, Strnišču, Majšperku, Ormožu ter mogoče v Središču, v drugih krajih pa pospešiti delo preostalih organizacij: KZ, RK, LT in ker končno še vedno ostane organizacija, ki v teh primerih (organiziranje predavanj splošno izobraževalnega pomena) odbor ljudske univerze lahko nadomesti: odbor OF.

Tudi raznovrstni tečajji, ki jih v raznih krajih prirejajo kmetijske zadruge, Rdeči križ, odbori AFŽ itd. predstavljajo pomembno področje ljudsko izobraževalnega dela v okraju. Njih vrednost je za splošno izobraževanje takšnega pomena, kakršen je kader, ki predava in v koliko je v tečaj vključen tudi splošno izobraževalni material.

Ponekod so ti tečajji edina izobraževalna oblika v dotičnem kraju, če izvenzamemo predvojaško vzgojo za možko in tečaj RK za žensko mladino. Ni umestno te tečaje podcenjevati, temveč nasprotno, glede na uvodoma navedene cilje izobraževalnega dela jih je koristneje izrabiti z vključitvijo primernega splošno izobraževalnega programa ter jih številčno, kakor kakovostno dvigniti na višji nivo. —n.

„Svit“ — nova srednješolska revija

Znano je, da pri nas čutimo vedno večjo potrebo po literarnem glasilu, v katerem naj bi objavljali predvsem srednješolski. Na lanskem ustanovnem zboru srednješolskih literatov v Mariboru je bilo sklenjeno, da se ustanovi centralna srednješolska literarna revija »Svit«. Že na prvem sestanku se je govorilo o tem, da bi naj »Svit« postal literarno glasilo vse severzovodne Slovenije. Kritiki Palko Dolinac iz Maribora je predlagal, da uredniški odbor ta svoj prvi program izpremeni in povabi k sodelovanju literate vseh slovenskih šol. Tako bi lahko »Svit« postal vseslovensko literarno glasilo srednješolcev. Znano je namreč, da »Mlada pota«, ki se sicer smatrajo za srednješolski list, še zdaleka niso to, kar bi morala biti, najmanj pa revija srednješolske mladine, kakor trdi on. Zelja mladih ljudi je bila že nekdanj in je še danes, da izda-

jajo časopise in revije, v katerih naj bi izražali svoja čustva, svoje odnose do okolice in družbe. Dijaki ptujске gimnazije so imeli v šolskem letu 1952/53 svoj literarni listič, ki ne more prikriti dejstva, da je bil list pač še mlad in zaradi tega dokaj skromen in neobilen. Vendar so dijaki skupaj s profesorji, ki so jim izkazovali pomoč, pokazali mnogo smisla na tem področju. Mislimo, da bi se ravno v centralnem mariborskem srednješolskem listu »Svit« dijaki-literati ptujске gimnazije lahko prebili do širših vod in tukaj izkristalizirali močnejšo plast mladih umetnikov. Tako bi tudi dvignili višino svojemu lokalnemu gimnazijskemu literarnemu glasilu. Svoja dela, črtice, pesmi, odlomke, kritike in podobno naj pošiljajo na naslov: Slavko Kočevar, Maribor, Kamniška 12/II.

Uredniški odbor »Svita«.

Janez Petrovič:

Vinogradniški kongres v Freiburgu

28. avgusta 1952.

Se preden se je prav zdanilo, smo krenili iz Freiburga proti skrajnemu jugozapadnemu koncu zapadne nemške republike. Za ta dan smo imeli v programu kratek izlet v Švico, predvsem z namenom, da si ogledamo vinogradniško področje okrog Winterthura in Schaffhausena. Pot nas je vodila med Reno in precej strmim gričevjem, ki je bilo v pretežni meri zasajeno z vinogradi, med katerimi so se pojavljali veliki kompleksni novih nasadov kot priče velikopotezne načrtne obnove.

Na švicarski meji so nas sprejeli skoraj pretirano vljudni švicarski cariniki, ki nikakor niso mogli verjeti, da imajo opravka z Jugoslavlani. Kmalu nato smo zavili v Basel, tretje največje švicarsko mesto in pomembno industrijsko središče, ki leži tik ob nemški meji. V mestu se nismo ustavili, pač pa smo med vožnjo skozi okna občudovali po pravici toliko hvaljeno čisto ulice in trgov,

ki je v vseh švicarskih mestih in naselijih sama ob sebi umevna.

Proti Zürichu smo se vozili skozi valovito pokrajino, ki je pritegnila našo pozornost posebno s krasno negovanimi travniki in pašniki. Ker je v tem času tudi tu primanjkovalo dežja, smo na mnogih travnikih videli prenosne škropilne naprave, ki so napajale žejno zemljo in s tem obnavljale mlado travo pred izsušitvijo. Med travniki ni bilo videti skoraj nobenih njiv, pač pa precej lepo rastlin in negovanih sadovnjakov. Živinoreja in sadjarstvo sta glavni panogi, s katerima se bavi švicarski kmet v tem predelu.

Ko smo drčali po kot steklo gladki asfaltirani cesti skozi vasi, se pri vsej mičnosti kmečkih hiš in urejenosti dvorišč nismo mogli načuditi velikim goščim, ki so bila brez izjeme urejena ob cesti, tik pod okni stanovanjskih hiš, tako da se je sopara ob jutranjem izhlapenju kadila skozi odprta

okna naravnost v stanovanjske prostore. Bajje Švicarji to staro tradicijo, kljub vsestranskemu napredku in visoki stopnji splošne izobrazbe, tako ljubosumno čuvajo še iz starih časov, ko sta se bogastvo in s tem tudi veljave merila po gnoju. Mogoče je v tem tudi nekoliko želje, da bi bili čim bolj zanimivi za tuje. Znano dejstvo je, da so Švicarji, tako meščani kot kmetje, pripravljeni storiti vse, samo da bi privabili čim več inozemskih turistov, saj so zraven lepote švicarskega visokoprskega sveta in jezer po vsem svetu na glasu švicarska vpludnost, snaga, urejenost hotelov, prometa in vsega drugega, kar si želi bogat tujec, ki seveda vse to drago plača in s tem bogati sicer pasivno deželo. Na veliko demiselnost v tem stremjenju kaže tudi to, da so na vseh nepreglednih križiščih in ovinkih postavljene posebna ogledala, tako da avtomobilist že vnaprej vidi, kaj se dogaja za ovinkom. Pri vseh teh zanimivostih nam je vožnja do Züricha zelo hitro minila.

Zürich je zelo lepo in obenem največje švicarsko mesto (šteje preko četr milijona prebivalcev). Je znano letoviško središče ob prekrasnem jezeru. Ima

tudi močno razvito industrijo, predvsem pa je poznano po borzi in po ogromnem številu bank.

V Zürichu smo se zadržali dalje kot smo nameravali. Nekake našega tovariša je namreč že od jutra kuhala huda vročina, tako da smo mu morali poiskati zdravnika, ki je ugotovil zastupljenost. Ko je zvedel, da smo Jugoslavlani, je bil z našim bolnikom še posebno prijazen in ni hotel sprejeti nobenega plačila, čeprav mu je izrezal zastupljeno mesto in mu vbrizgal celo vrsto injekcij.

Ta smola nas je zadržala toliko časa, da smo morali na poti skozi winterburško vinogradniško področje bolj hiteti, kot smo želeli. Videli smo, da imajo Švicarji, kot vse drugo, tudi vinograde izredno skrbno urejene.

Na povratku v Nemčijo smo se bežno ustavili še pri slavnih Rena in v Schaffhausenu, kjer je svetovnoznana industrija švicarskih ur (Schaffhauser), s katerimi se je opremila tudi večina naših tovarišev. Nadaljnja pot nam je tekla spet po Nemčiji, kjer smo kmalu po prehodu čez mejo dobili nove-

ga sopotnika. Ustavila nas je neka ženska, ki je pešabila proti 30 km oddaljenemu mestu, kot nam je povedala. Ker je bila že tema in je ob tem času ljudem na vožnji običajno dolgočasno, smo začeli z našo sopotnico živahen razgovor. Povedala je, da je pomožna delavka v neki tekstilni tovarni, kjer zasluži mesečno 150 mark. Obrazložila nam je tudi svoj mesečni proračun. Hrana in stanovanje jo staneta 100 mark, za preskrbo nezakonskega otroka, ki ga ima pri neki družini (v Nemčiji ne poznajo otroških doklad), plača 30 mark, kar je po njeni lastni sodbi takorekoč zelo poceni, 20 mark pa ji ostane za kurjavo, razsvetljavo, obleko in druge potreščine.

Ko je eden naših tovarišev na to pripovedovanje iz globine srca vzkliznil »Servus, pa tak standard«, smo se sicer vsi zasmejali, bilo pa nam je jasno, da je tak položaj brezupen.

V Freiburgu smo se ustavili samo na večerjo, nato pa smo se odpravili proti novemu cilju v pokrajino Pfalz, ki je ena najbolj znanih in cenjenih nemških vinogradniških področij.

(Nadaljevanje prihodnjič)

ALI JE BILA KRIVA DEKLICA ALI MOTORIST?

Na cesti med Leskovec in Borlmo je bila lani 20. julija hudo telesno poškodovana neka mladoletna deklica. V nagli vožnji se je v njo zaletelo motorno kolo in jo podrla.

Na razpravi 26. januarja t. l. ob pol 12. uri bo ptujski kazenski senat razpravljal o obožbi zoper Danila Bračiča, trgovskega pomočnika iz Ormoža, da bi naj bil ta ogrožal tega dne javni promet na cesti in življenje ljudi z malomarno vožnjo z motornim kolesom.

KIŠU JE ZLOMIL SPODNJO ČELJUST

Z udarcem s pestjo po bradi je bila Petru Kišu iz Strnišča lani ponoči 21. julija zlomljena spodnja čeljust.

V zvezi s to Kiševu težko telesno poškodbo je tožilec obtožil Ivana Firbasa iz Gorisnice, ki dela v Strnišču.

Na razpravi 26. jan. t. l. bo v tej zvezi zaslišanih pred ptujskim sodiščem še nekaj prič in verjetno izredna sodba o nočnem pretepu, ki je končal za Kiša s težkimi posledicami.

Dobra družina - temelj naše skupnosti

Življenje je trda borba, ki pušča človeku pravzaprav malo svetlih in veselih trenutkov, malo življenjskega optimizma. Kar prevečkrat nam morajo življenje jasni zgolj spomini, ki začudeno postajajo vedno lepši in toplejši, čim težje nam je pri srcu. Eden najlepših spominov je tisti, ki nas vodi nazaj v otroška leta, ko smo živeli varno in brezskrbno. Toda gorje človeku, ki takih spominov nima, ampak je že iz najnežnejših dni dalje doživljal težke ure v domačem krogu, ko je videl pri starših le prepričanje in jezo ter slisal psovke ali pa se je celo prav kmalu zavedel, da staršev nima.

Kaj je družina?

Poglejmo gnezdo ptičkov! Mladčki na široko odpirajo lačne kljune, stara dva pa jim neutrudno znašata hrano.

Tudi pri človeku predstavlja družino oče, mati in otroci. Praviloma ne sme manjkati nikogar, sicer družina ni popolna. Mati je posrednica človekovega življenja, ga ohranja, se preden zagleda beli dan, skrbi zanj in se zanj muči do lastnega konca. Tudi oče ne bi smelo manjkati v nobeni družini, kajti če nudi mati otroku vso ljubezen, ki ga ovija kot varovalni ovoj pred vsem hudim, je oče tisti, ki ga pripelje s pravo in trdno roko čez prve strmine. Ljubezen je otroku potrebna kot materino mleko, toda tudi strogost ni nikjer odveč, seveda ob pravem času in v pravi meri. In le oče in mati, ki živita skupaj na mirnem, ljubezni polnem načinu, bosta lahko skupno vzgojila svoje otroke v zavestne in samostojne ljudi, sposobne za delo v človeški družbi.

Koliko pa je takih pravih primerov družine? Poglejmo današnjega človeka, ki si gradi lasten dom. Le s težavo si mladi ljudje znajo skupaj najpotrebnejše za skupno življenje. Včasih nimajo niti pohištva, da, niti stanovanja, pa je že tu otroček, morebiti celo dva. Mati je še zaposlena, ker z eno, to je možno plačo, ne zmore vsega. Dom igre in dela je otroku sicer naj-

boljši nadomestek doma, ni pa še zadnja dom sam. Pomisliti moramo, da je prav pri najmlajših potrebna individualna vzgoja, kar negovalke spričo velikega števila otrok navadno ne zmorejo.

In potem zvečer, ko se vendar vsa družina zbere pod lastnim krovom, je ognjišče mrzlo, žena utrujena, vse razmetano. Mož je seveda tudi utrujen, toda žena je tista, ki ji je mož blagohotno prepustil vso skrb za otroka in gospodinjstvo. Torej mati je tista, ki naj se zasuka in podviza, da podpre tri vogale v hiši in ustvari toploto, ki je lastna družini. Blagor tisti, ki bo znala vse to izvesti in postati tako resnična vladarica svojega doma. Tako bo tudi ohranila sebi moža in otrokom očeta. Morebiti se bo ob tej trditvi kdo nasmehnil, pa je resnična. Možje naj nikar ne mislijo, da je današnja žena postala močnejši spol, o ne! Tudi ženi je potrebna zaščita in opora, čeprav se je izkazala kot močna in vzdržljiva delavka.

Pri skupni vzgoji pa naj starši ne pozabijo, da ne vzgajamo samo z besedo, ampak tudi z zgledom. Ni bolj kritičnega bitja, kot je otrok. Vsak tak »zakajček« bo prav dobro opazil, da od njega zahtevate eno, sami pa brezskrbno delate drugo, ki je prav nasprotno vašim besedam. Tako boste iz otroka napravili hinavca, ki bo tudi na videz delal po vaši zahtevi, v resnici pa po svoji volji.

Posebno poglavje bi morali napisati za prijatelje alkohola. Ti se seveda sami izključujejo iz članov dobre družine, ker tak je lahko samo zmeren in trezen človek. Sicer pa ne pozabite, da družina ni ustvarjena za starše, ampak za otroke. Zato naj bo družina lepa in dom prijeten, da ne porinete svojih otrok med siromake, ki jih ne bo nikdar mogla greti topla misel na brezskrbna otroška leta in jim dati poguma in upanja. Taki otroci bodo vedno stali življenju ob strani in ga motrili z nezaupnimi očmi.

S. D.

Naše zdravje

GLISTE

Gliste so okrogli ali ploščati črvi, ki so večinoma razširjeni zajedavci človeškega in živalskega telesa sploh, pa tudi zajedavci rastlin in živali.

Nekateri zajedavci uživajo in prebavljajo hrano z ustin in prebavno cevjo, drugi pa tecevi nimajo in sesajo hrano iz svojega gostitelja z vso površino telesa (trakulje).

Med okroglimi glistami so najvažnejši zajedavci našega telesa navadne gliste, trihine, mehurnjaki in otroške gliste, med ploščatimi pa trakulje in metljaji.

Naše najnavadnejše gliste (Ascaris lumbricoides) so okrogli črvi zajedavci, ki žive v človeškem črevesju. Človeška glista, okoli 25 cm dolga, se nahaja včasih v tankem črevesju v veliki množini (do 800 glist). Če se pojavi poedino, ne povzroča posebnih težav pri odraslem človeku, pri otrocih pa tudi manjše število glist moti prebavo, večje število pa draži in povzroča nemirnost, vročico, hiter utrip in krčevite kretnje.

Čeprav žive gliste normalno v tankem črevesju, vendar morejo zalesti tudi v jetra, v dvanajsternik in odtod v žilnik; tu lahko žive celo več mesecev in povzročajo akutne znake, kakršni so v zvezi z žolčnimi kamni. Tu je potrebna operacija in zdravljenje s santoninom. Češče povzročajo gliste vnetje slepiča. Ker se praviloma pomikajo v nasprotni smeri s peristaltičnim gibanjem črevesa, povzročajo krče in se zbirajo v klobčičih na zoženih mestih, vzbujajo velike težave in bolečine ter se upirajo vsakemu zdravlilu. Izločajo pa tudi strupene, alkoholne in kloroformne sorodne snovi, ki zastrupljajo, a se lahko nevtralizirajo s primernimi zdravili.

Gliste moremo ugotoviti v odpadkih ali v izbljuvkih. Najbolj učinkuje santonin in helminol v zvezi z dristilom. Čeli črvi in njih jajčeca odhajajo iz telesa z odpadki, žive pa v hlevskem gnoju in pridejo tako na polje in vrtove, odkoder se zopet selijo v človeka s surovo zelenjavo, če ni zadostno oprana.

Gliste, ki so podobne deževniku, se odpravijo s sadno dieto in s pomočjo pogostih klistir. Tudi uživanje surovega korenja včasih zadostuje. Druga vrsta glist, ki je majhna in živi vedno v množicah v debelem črevesu in danki ter povzroča srbenje danke, se odpravi z mrzlimi klistirami s čebulnimi odlivi.

PROMOVIRAL

Konec decembra lanskega leta je na ljubljanski univerzi promoviral tov. Zeljko Jedlička za doktorja vsega zdravilstva.

SE JE ČAS — POHITITE!

S tablico največje tombole v Jugoslaviji, ki bo 8. februarja 1953, lahko zadenete tudi vi enega od 31665 dobikov. Med njimi je tudi pet tomb. premij po 100.000.— din. Tombolske karte prodajajo po din 20.— vsi prodajalci srečk drž. loterije FLRJ. (V Ptuj u vse trafike.)

Nekaj za gospodinje

Kako štedim čas in energijo?

(Nekaj nasvetov za gospodinje in dekleta, ki bodo postale gospodinje)

Najbrž ne boste takoj odkimali, drage gospodinje in dekleta! Nimam vas namena dolgačasiti s statistikami in z znanstvenim predavanjem. Rada bi vam dala le nekaj koristnih nasvetov, ki so jih preizkusile že neštete žene in dekleta in ki se bodo obnesli tudi pri mlajših gospodinjah, ki še nimajo dovolj izkušenj. Upam, da si boste z zanimanjem prečitale teh nekaj vrstic. Mogoče Vas bo celo sililo na smeh! Gotovo pa se zavedate velike vrednosti svojega dela pri hiši, zato tudi ne prikrivate napak, ki se nam vsiljujejo v vsakdanjem življenju. Preizkusite še te nasvete in videle boste, da so koristni.

1. nasvet

Delajmo z razumom in ne le z rokami. Tako ne bomo izgubili pregleda nad svojim delom. Če smo delo začele po premišljenem načrtu, ostanimo pri njem. Ne dovolimo, da bi nas zavajala lastna nestrpnost, še manj pa sosedje, ki s klepetavostjo preganjajo čas.

2. nasvet

Izogibajmo se nekoristnih potih. Nepotrebno tekanje po stano-

Mestni kino Ptuj

Od 23. do 26. jan. amer. film: **SMOKY**

Film je posnet po povesti o zvestem konju Smokyju, ki jo je napisal Will James.

Pisatelj James je bil sam pastir in gonjač. Povest o konju Smokyju je od leta 1926 doživela že nad 32 izdaj. Zakaj? Ker pripoveduje o sodobnem zapadu, je romantična, pestra in lahka. Nadaljuje se v filmu, ki ga poživljajo lepi naravni posnetki in »narodne viže« kravih pastirjev in gonjačev. Dve sporedni zgodbi se srečno zaključita: o pastirju Clintu in o konju Smokyju. Clint Barkley je ukrotil divjega mladega žrebca in ga pripeljal na neko farmo, kjer je bila lastnica lepa Julija. Postaven fant je dobil tam službo, dasi ga oskrbnik Jeff ni gledal prijazno. Bil je pač tekmeč več pri Juliji. Edini Clintov prijatelj je bil žrebec. Vendar mu je polbrat Frank, zaradi katerega je odsedel osem mesecev v ječi, vse pokvaril. Clint je hotel spraviti ob dobro ime in ob službo. Ko se mu ni posrečilo, je ukradel s čredo konj tudi Smokyja, toda konj je poteptal tata in zbežal spet nazaj v divjino. Clint ga je iskal in nazadnje našel izmučenega vprezene ga v neko staro kočijo, ter ga odpeljal nazaj na farmo. Našla sta se dva stara zvesta prijatelja; našla sta se tudi Julija in Clint... Zvestoba živali do človeka je včasih močnejša in lepša, kakor naj bi bila med ljudmi!

vanju nas bo predčasno utrudilo, zato prej premislimo, preden smo se spravile na določeno delo, kake pripomočke, orodje in material bomo zanj rabile. Tako nam bodo šli mnogi prijemni hitreje od rok. Ne jemljimo nikoli samo ene stvari, ko jih rabimo več in jih lahko istočasno več nesemo.

3. nasvet

Položimo vse, kar rabimo za delo, tako priročno okrog sebe, da ne bo treba pri delu segati z eno roko čez drugo. Nelagodni gib podaljšuje delo in nas po nepotrebnem utruja.

4. nasvet

Ko gremo naprej, je pred nami nedokončano delo, pri vračanju ali pomikanju nazaj pa končano delo. Po tem se ravnamo pri pomikanju, loščenju tal in pri sličnih opravilih.

5. nasvet

Ne bodimo pri delu predolgo pripognjene. Delo v pripognjenem položaju nas 4-krat bolj utruja kot delo, ki ga opravimo stoje. Z enostavnimi pripomočki in pripravami si tožadno lahko prihranimo mnogo truda.

6. nasvet

Razdelimo težje stvari, da imamo obe roki enako obremenjeni. Ko gremo nakupovat, po dva ali po premoren v drugo, vzemimo raje dve posodi ali torbi. Pri manjšem naporu bomo več opravile.

Vse te nasvete so dale izkušnje. Ko se boste o vsem tem prepričale, boste gotovo rade svetovale še gospodinjam, ki bi tudi rade bile tako spretno kot Vi.

Ali nimam prav? Hotela sem vam pomagati z dobrimi nasveti, obenem pa si želim nasvetov gospodinj, ki imajo še bogatejša izkušnja.

Okrajno gledališče Ptuj

Nedelja 25. januarja 1953 ob 15. uri: Ivan Cankar: »KRALJ NA BETAJNOVI«, drama v treh dejanjih. Petič. Prodaja vstopnic pri gledališki blagajni dan pred predstavo in na dan predstave od 15. do 17. ure, v nedeljo od 9. do 11. ure ter eno uro pred predstavo.

Vabilo

V nedeljo 25. januarja t.l. ob 8. uri bo v Ptuj u v dvorani Okrajnega komiteta ZKJ

letna skupščina Zdrženja žofierjev in avtomobilarjev podružnice Ptuj. Vabljeni člani in funkcionarji množičnih organizacij. Za člane združenja udeležba obvezna. Odbor

PREKLIC

Obžalujem in preključem žaljivke, katere sem izrekel Stričič Angelj, pos. v Zg. Hajdini št. 66 in se ji zahvalim, da je odstopila od zasebne tožbe. — Ogrizek Ivan, pos. Zg. Hajdina št. 7.

PREKLIC

Preključem neresenico trditve glede Podlipnik Frančiške iz Cirkulan in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. Kelc Ana, Gradišče.

„PRAKTIČNI“ NASVETI

Da ne zmrzneš

Ce nočes zmrzniti v restavraciji na Pragerskem, ko čakaš na ptujski vlak, si medčasno ogledaj opitega natakara, pri tem pa pazi med uživanjem čaja, da ne boš zaužil tudi umazanije na neumiti posodi. Ne kregaj se z nikomer zaradi nezakurjenih prostorov, ker ti bodo odgovorili, da se jim ne izplača. Potrpeljivo čakaj na vlak, v upanju, da se bo na njem ogrel ter si misli: »Odpuščam vam, ker ne veste, kaj pričakujejo potniki od restavracije...!«

Računanje na pamet

Ko si v Bukovcih po opravkih in so ti potrebna kaka pojasnila, se obrni na Jožeta Bejzaka. On ima nad vsem pregled. Razmere pri vseh hišah so mu tako dobro znane, da mu niti pri odmerjanju davka niso potrebne nikake listine. Videl ti bo tudi pojasniti, pri kateri hiši dobro gospodarijo in kje slabo. Po njegovem so najboljši gospodarji mali posestniki, zato tudi lahko plačajo visoki davki, najslabši pa večji kmetje, ki pač ne zmorejo plačati. Ne zadovolji se samo z njegovimi podatki, temveč vprašaj še volilce, ki ti bodo pojasnili tudi to, med katere spada Bežjak.

Da si boš svetil

Ce ti bo v Vitomarcih zmanjkalo motornega petroleja, se obrni na Toplaka Alojza, ki te bo lahko spravil iz stiske in ti odstopil nekaj petroleja od svoje zaloge 400 litrov. Glede cene se prej pobodaj, mogoče ga dobiš še po ceni na debelo. S prodajo na drobno se ne bavi, ker ima kupca za vso količino.

Ne bodi radoveden

Ko boš v Staršah spraveval o raznih stvarih Fekonja Ivana, ti bo rad na vse odgovoril. Iz previdnosti ga ne sprašuj glede 2700 industrijskih bonov, ki bi jih moral dati na občini Sagadinovi, ker so ga glede tega že spraševali v Ptuj u in se je že tam čudil radovednosti uradnih organov.

Lahek kruh

Ce si doma v Placarju in te kdo vpraša, koliko kilogramov kruha pojedjo na dan tvoji otroci, povej nekoliko manj kot misliš, ker je kruh iz pekarnice Placar nekoliko lažji od kruha ptujskih pekarn. Pravijo, da dajo zato manj testa, da ni treba toliko vode, ki se med peko izpari.

Boljše v kleti kot pri šanku

V gostinskem obratu KZ Desternik ne zahtevaj pozimi vina, temveč žganja. Vino je boljše zahtevati poleti, ko boš lahko šel v klet in se tam napil pristnega vina. Pri šanku boš tega težko dobil, ker lahko naletiš na dan, ko je Mariničeva Ivančica umivala pleteno steklenico in je v njej takrat pač bolj vodeno vino.

MALI OGLASI

Stiskalnice prodam. Naslov v upravi lista. Prodajal: peč za dvorano, valjni mlin ter motorne žrnje. Skrbnik: Rozika, Hajdina.

„Središka žaloigra“, kot sem jo sam opzoval

Sestavek, ki ga je priobčil tov. Sonaja v »Večerovi« prilogi »7 dni« dne 30. dec. 1952, je vsekarer za zgodovino narodno osvobodilnega pokreta v Središču in okolici važen dokument, katerega se čutim dolžan dopolniti, v kolikor sem seveda o stvari bil poučen.

Ze v začetku novembra leta 1941 je središki obmejni gestapo začel na veliko zapirati, da so bili ptujski zapor napolnjeni nekaj mesecev s Središčani ter tistimi iz Lačave in Koga ter okolice. To so bili črni dnevi za njihove svojce, še bolj pa za aretirance same v zaporih, posebno ob zasliševanjih.

Tisoči naših ljudi, ki jih je zasliševal gestapo, lahko potrdis, da je bilo vsako zasliševanje velik duševni in telesni napor. Postranske psihološke priprave ter mučenje po posebnih metodah ob navzočnosti več mučiteljev z obsežno policijsko prakso je trajalo včasih tudi po več dni nepretrgoma. Znaki po plečih, rokah, nogah in glavah političnih zapornikov pa so še tedne pričali o posledicah teh zasliševanj.

Izmučeni in duševno strti so se mnogi vračali od zasliševanj v celice. Pri mnogih zapornikih je bilo opaziti še velik napor pri obvladovanju samega sebe, da ne bi česa izdali ali s kakšno besedo pomagali gestapovcem ter s tem povzročili, da bi pri-

šle nove žrtve v roke gestapovskih krvnikov. Vsak takih aretirancev je navadno kljub začetnemu mučenju pozneje dobro vozil, če ga seveda ni kdo drugi izdal in če ni nasel kakšni provokaciji. Omahljivci pa so vedno šli v gotovo smrt ter so za seboj potegnili še tiste, ki so ostali trdni.

Imel sem priliko spoznati značaje Središčanov, ki so omejeno gorje, ki jim ga je pripravil gestapo, dejansko okusili. Voditelji osvobodilnega pokreta središke skupine, kot prof. Kerenčič, ing. Berce Polde ter njegova žena Milena so bili kot luč ostali, ki so jim sledili. Pokazali so, kaj se pravi za svoj narod delati, trpeti in žrtvovati. Neustrašeno so stopali v Maribor pred puške ter dajali svojo življenja za svojo domovino.

Prof. Kerenčič je krvnikom tik pred smrtjo bruhnil v obraz besede: »Darne mene, jutri tebe!« ter bi jim povedal še kaj, da niso strel iz pušk pretrgali njegovega življenja. Ze v ptujskih zaporih je Kerenčič kazal veliko skrb za člane svoje skupine ter preko mene z njimi vzdrževal zvezo. Meni posebej je večkrat naročal ter mi dajal smernice, kako naj kot jetniški paznik pomagam slovenskim pripornikom. Rekel je, da naj ostanem zvest svojemu narodu, ki je prisiljen prenašati tak

strahoten teror, v izvrševanju službe pa skrajno previden, da ne bi nasel kakšnemu provokatorju, ki jih tudi v zaporih ni manjkalo. Govoril je o svojem prvotnem načrtu, da bi skupno z njim ter nekaj tovariši iz njegove skupine pobegnili iz zaporov, vendar si je pozneje glede represalij, ki so jih Svabi izvajali nad sorodstvom, premislil. Naročil mi je, naj ostanem na svojem mestu, da ga ne bi zasedel kakšen nacist, ker bi se s tem bistveno poslabšal položaj mnogim soprotnikom, ki bodo prišli, ker bo vojna še dolga, borba za svobodo našega naroda pa vedno neizprosnejša.

Kerenčič je bil vzor Slovenca-narodnjaka. Nazorno je pokazal svojo predanost ljudstvu in domovini. V ptujskih zaporih je bil strogo ločen od ostalih sojetnikov v celici št. 4. Ob neki priliki mi je pripovedoval, kako so mu gestapovci v Brenčičevi hiši nastavili past, ko so ga pustili samega v sobi z odprtim oknom na ulico, sami pa gotovo na drugem oknu čakali, kdaj se bo vrgel na ulico, da bi ga torej »na begu ubili«. Gestapovci so ga, ko so ga našli v sobi, kjer je ostal, nagovorili nekako takole: »Vi ste res pravi slovenski inteligent, na katerega vaše ljudstvo lahko računa. Takšne ljudi pa tudi mi rabimo ter vam damo možnost si premisliti, preden vas pošlremo v koncentracijsko taborišče. Ko se boste odločili za razgovor z nami, sporočite to paznikom!« Kerenčič pa ni nasel vabam gestapovcev. Poznal je gestapo ter ni hotel

imeti z njim, kot z okupatorji sploh ničesar skupnega.

8. decembra 1941 so gestapovci odpeljali v Maribor večjo skupino Središčanov, v ptujskih zaporih pa jih je še v isti noči nadomestila druga, še številnejša od prve. Navedenega dne zjutraj sem omogočil ing. Berce, da je skozi dvravnico zlezal do okna celice, v kateri je bila zaprta žena Milena. Kakšno je bilo slovo moža in žene, ki sta zaradi svoje zavesti bila pripravljena na vse, v tem mrzlem zimskem jutru? Ing. Berce, da so istega dne odpeljali v Maribor, ženo Mileno pa so odpravili na Borl. Zaradi nje izdaje pa so jo pozneje ponovno spravili v Ptuj ter jo začeli ponovno zasliševati, dokler je niso poslali v Maribor za možem v smrt.

V tej skupini je bil vedno vedri Karel Kanič, ki je za tovaršesko zopornike imel vedno dovolj bodrilnih besed. V tej vrsti značajnih in kremenitih ljudi iz Središča in okolice in ravno v tej drugi skupini pa se je pojavil še človek, ki za pornikom iz Središča, kolikor koli jih je bilo v zaporih vsa leta okupacije, ni bil v čast. Bil je to neki Horvat, vendar sem podrobnosti o njem izvedel šele takrat, ko je gestapovcem že pobegnil. Bilo je takole: 8. jan. 1942 so gestapovci Horvata odgnali na zasliševanje iz zaporov že okrog 13. ure in se z njim niso vrnili vse do pol 1. ure ponoči, ko sem slisal pred glavnimi vhodnimi vrati močan udarec. Ko sem vrata odprl, sem videl bežeča možakarja, izmed katerih je drugi vpil:

»Halt! Halt!« Pred vrati je bil sneg močno povaljan, pa tudi krvave sledi so bile vidne. Ugotovil sem, da sta bila bežeča gestapovec Lovrenčič, doma iz Budine pri Ptuj u, ter prejšnji dan na zasliševanje odvedeni Središčan Horvat. Zapr sem vrata ter v mislih želel Središčanu uspešen pobeg, dokler me ni okrog 2. ure ponovno pozval zvonec k vratom. Mislim sem že, da sta se vrnila oba, pa je bil Lovrenčič sam. Levo stran obraza je imel pobito ter na čelu velike bunke. V roki je držal Horvatov klub, v drugi pa svojo okrvavljeno pistolo.

»Kje pa imate Horvata?« sem ga vprašal in Lovrenčič mi je nato pripovedoval, kako mu je imenovan pobegnil. Pri vratih ga je, ko se je stegnil Lovrenčič za zvonce, prevrgel v sneg ter ga s pistolo, ki mu jo je vzel, nakresal po glavi, nato pa vrgel v sneg. Lovrenčič jo je iskal, Horvat pa je medtem pobegnil. Trdil je še, da pistola ni funkcionirala, kar pa ni bilo res, o čemer sem se sam prepričal. Res pa je bilo, da je iz Lovrenčiča kar smrdele vino, ki se ga je napil pri Wagrndlu, ko sta se s Horvatom vračala od zasliševanja skozi Prešernovo ulico.

Vprašal sem Lovrenčiča, če ne namerava javiti Horvatovega pobega. Tega ni storil z izgovorom, da bi ga itak izpuštili, ker da je dober fant in ker so iz njega dobili vse niti potrebne podatke. Nato je legal na klop ter spal do okrog 4. ure zjutraj, ko je telefoniral na gestapo, kaj se mu je zgodilo.

Jasno mi je bilo, kaj se je zgodilo. Ko sem o tem pripovedoval Mileni Berčecovi, ko so jo vrnili iz Borla, je nenadoma prebledela ter se sesedla na klop. Lovrenčič torej ni lagal, ko je rekel, da so iz Horvata vse izvedeli, ko so rabili.

Kot sem izvedel, je Horvat nekaj dni po tem pobegnil v od Madžarov zasedeno Medjimurje, po tem času pa se je dogajal končni del središke žaloigra na dvorišču mariborskega okrožnega sodišča in pred puškami švabsko-nacističnih gestapovskih krvnikov slovenskega naroda. Priznati moram, da so bili ljudje iz Središča in okolice ves čas od prve žrtve v l. 1941 — prof. Kerenčiča — ter do zadnje v l. 1945 — Vide Alčiče — in z izjemo zgoraj opisanega Horvata ljudje in Slovenci na svojem mestu in s svojimi značajmi ter da niso oklonili pred besenjem s krvjo okropljene švabsko-nacistične gestapovske drhali. Dolga vrsta jih je šla skozi ptujske zapore, izgnanstva in koncentracijska taborišča: trije Zabavnik iz Lačave, Brezniki iz Koga, Filipič iz Grab pri Središču, družine Harlozan Milana, Kaniča Karla, Jurjašević Franca, Veselkovi fantje, Orenškovci iz Godešinec ter vrsta posameznikov so skupno s tistimi, ki so svoja življenja poklonili domovini na dvorišču mariborskih zaporov ter drugje s puško v roki kot borci NOV in tisti, ki so v njej vzdržali do konca ter zmagali — vsi so častno in značajno doprinesli svoje delce za svobodno domovino.

Dominik Glušič